

2. Грамотно ставити питання до студентів, дотримуючись необхідних вимог.

3. Створювати та реалізовувати у процесі проведення лекцій елементи педагогічної імпровізації.

4. Управляти власною поведінкою, враховуючи свій темперамент, характер, актуальний стан і презентувати особистісні й професійні переваги.

5. Управляти аудиторією, враховуючи курс навчання, фах, соціально-психологічний клімат, який панує в аудиторії, здійснювати зворотний зв'язок у навчанні.

6. Реалізовувати заключний етап діяльності у процесі лекційної роботи (самоаналіз і вирізнення шляхів удосконалення змісту лекційного матеріалу та системи спілкування викладача з конкретною аудиторією).

Савицька Г. С., аспірант
кафедри педагогіки і психології

ПРОФЕСІЙНА САМООРГАНІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальною потребою для нашої держави сьогодні є професійна підготовка фахівців, здатних ефективно розвивати сучасну економіку, виробництво, освіту і культуру. Особливо нагальним є це питання у сфері підготовки менеджерів і економістів, зважаючи на популярність і значущість цих професій. Сучасний фахівець-економіст має свідомо відноситися до свого життя та професійної діяльності, уміти її планувати, будувати чітку стратегію свого професійного зростання. Від того, наскільки добре він зможе це робити, залежить успішність його кар'єри, професійного становлення, якості та ефективності роботи. Для того, щоб опанувати навичками самоаналізу, планування і проектування своєї діяльності, побудови життєвих стратегій і професійної траєкторії, студенти вже в роки навчання в економічному закладі освіти мають опанувати технологіями розвитку і саморозвитку навичок самоорганізації. Отже, у навчально-виховному процесі необхідно реалізувати особистісно-розвиваючі підходи, орієнтувати їх на прояви всіляких само процесів, серед яких особливе місце має належати процесу самоорганізації особистості, розробити ефективні моделі, спеціальні (елективні) курси, які мають сприяти розвитку навичок самоорганізації.

Разом з тим, як свідчить практика, студенти і молоді фахівці-економісти не володіють раціональними прийомами формування умінь само-мотивації, самопізнання і саморозвитку, самоконтролю, саморегуляції і самореалізації своїх можливостей самоуправління, а їхні теоретичні і методичні знання про професійну самоорганізацію, як складову готовності до здійснення професійної діяльності є безсистемними. З огляду на це, переважна більшість випускників вищих економічних навчальних закладів, розпочинаючи професійну діяльність, відчувають значні труднощі, пов'язані з необхідністю одночасно вирішувати велику кількість питань економічної практики. У зв'язку з цим ми вважаємо за потрібне дослідити питання професійної самоорганізації майбутніх економістів як психолого-педагогічної проблеми.

Самоорганізація, у широкому розумінні цього поняття, — це природна здатність будь-якої біологічної системи самостійно підтримувати, відроджувати та вдосконалювати рівень своєї організації при зміні умов взаємодії з оточуючим середовищем. Сутність процесу самоорганізації людини полягає у прижиттєвому формуванні нових функціональних мозкових систем (стійких рефлекторних новоутворень), які забезпечують розвиток і компенсацію потрібних особистості здібностей та вмінь шляхом самопізнання, самонавчання, самовиховання. Самоорганізація виникає на основі саморегуляції особистості. Під саморегуляцією в структурі самосвідомості у вузькому сенсі мається на увазі така форма саморегуляції поведінки, яка передбачає момент включеності в неї результатів самопізнання і емоційно-ціннісного ставлення до себе, причому ця включеність актуалізована на всіх етапах здійснення поведінкового акту, починаючи від мотивуючих компонентів і закінчуючи власною оцінкою досягнутого ефекту поведінки. Самоорганізація є складовою системи самоуправління, яке варто розуміти, насамперед, як самонастроювання, оптимізацію психічного стану, підвищення рівня і стабільності настрою особистості.

В ході нашого дослідження ми визначили сутність і зміст професійної самоорганізації майбутніх економістів. *Під професійною самоорганізацією економіста ми розуміємо інтегровану якість особистості, процес і результат синергетичної актуалізації її внутрішніх і зовнішніх ресурсів як здатність фахівця усвідомлено та цілеспрямовано використовувати і удосконалювати значущі складові структури своєї особистості в діяльності, спрямованій на вирішення навчальних, професійних і особистіс-*

них завдань. В якості ресурсів особистості ми визначаємо здоров'я, час, енергію, родину, взаємовідносини (основні ресурси), приналежність, самопрезентацію, близькість, шлюб, дружбу (ресурси прийняття), досягнення, владу, незалежність, знання та уміння, професійні компетентності, соціально-економічний статус, матеріальні речі та ін.

Зміст поняття «професійна самоорганізація», на нашу думку, являє собою цілісний процес і результат самоуправління і самопроявів особистості економіста-професіонала: активної творчої діяльності, властивостей і якостей, що дозволяють свідомо управляти своїм життям і професійною діяльністю (самооцінка особистості, мотивація, морально-етичні цінності, воля, професіоналізм, рефлексія, життєвий і професійний оптимізм, самовиховання, творче мислення та цілісне світосприйняття, інфернальний локус суб'єктивного контролю) для досягнення високих результатів у реалізації життєвих і професійних цілей. Найважливішими сутнісно-змістовними категоріями самоорганізації нами визначено такі: «мета життя», «життєва програма», «мотивація», «самооцінка», «відповідальність», «рефлексія», «творчість».

Таким чином, важлива психолого-педагогічна проблема забезпечення професійної самоорганізації майбутніх економістів потребує свого подальшого дослідження, насамперед у плані визначення основних педагогічних умов, що забезпечують якість процесу формування умінь професійної самоорганізації майбутніх економістів у вищих економічних навчальних закладах.

Саркісова О. Ю., асистент кафедри педагогіки та психології

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИК КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТТЯХ

Найактуальнішою проблемою в теорії та практиці навчання є проблема активізації пізнавальної діяльності студентів. Пошук рішення цієї проблеми спрямовує викладачів до застосування різноманітних нетрадиційних форм проведення занять (пошукові та дослідницькі методи, дидактичні ігри, методи інтерактивного